& formidabiles existunt, dispersæ imbecilliores & superabiles fiunt. Ita enim euenit. Alfonsus celerrime Albucaceno occurrit: prælium confertum: in quo Rex victor, Albucacenus superatus fuit, exercitus hostilis terga vertit, quem Regius magna strage vbique edita, longius insectatus est: non ausus Albucacenus dissipatas copias cum Almandario coniungere, insequente Rege, nec vlla consilij, aut respirandi opportunitate relicta, inglorius Cordubam rediit. Mahomedis exercitus in regno Legionensi, superatur.

II. ALMANDARIVS in agro Salmandicensi immoratus excursiones faciens misit Zafam Regem & Memosar cum parte copiarum, vt Castellæ regionem infestarent. Tanto autem odio hi duo Duces in Christianos exardebant, vt conuenirent, & interficiendis illis, qui Christi nomen non abnegarent, & Machometum & eius legem non confiterentur. Et ita illa profectione multos martyrio affecerunt, quorum nomina Deus scit, ob fidei constantiam nolentes abiurare & deserere suum ducem, etiam vitam profundentes. Ad insigne clarissimum Cœnobium sancti Petri à Cardegna acies dirigit Zafa, vbi ducenti monachi degebant sub disciplina Stephani Sanctij Abbatis, viri probi, & religiosi, & instituta sancti Patris Benedicti sequentes. Erat autem hoc Cœnobium totius Hispaniæ tum venustate, tum numero monachorum celeberrimum: & opulentissimum, quod tot monachos alere poterat. Erat autem huic Tyranno inuisum & exosum genus omne monachorum, vt qui arctius Christianam professionem sequerentur, & alios ad eiusdem obseruantiam firmius continendam, verbo & exemplo hortarentur. Tentat Abbatem, & Monachos Zafa blanditiis, deinde minis: sed ab Abbate Stephano Sanctio confortati monachi, & animati exemplo Sanctorum Iusti & Pastoris, quorum natalitia illo die celebrabat Ecclesia Hispanica, quorum alter tredecim alter septem annorum ætatis, non inquisiti, se vltro obtulerant Iudici, & tanta constantia martyrium pertulerunt, esse verecundum, à pueris tenera adeo ætate, grandes superari, insistendum eorum vestigiis, & multorum monachorum, qui Cordubæ necem pro Christo pertulerunt sponte. Omnes igitur in parte claustri congregati vnanimes Christum confessi, & Mahometum, & eius spurcam legem execrantes, Hismaelitarum gladiis ducenti monachi cum Abbate Stephano Sanctio, vno die pro Christi fide tuenda, confossi, & iugulati crudelissime fuêre. Cœnobium euersum, supellex direpta, vestes & vasa sacra sublata. Contigit hoc facinus anno Domini octingentesimo septuagesimo secundo, qui erat sextus Alfonsi Regis tertij cognomento Magni, tribus mensibus & nouem diebus vltra excursis, viginti Mahomadis Cordubensis Regis, octauo Idus Augusti, quarta feria, qua transfigurationis Saluatoris nunc, olim sanctorum martyrum Iusti & Pastoris natalitia celebrabat Ecclesia Hispanica. Martyres isti insignes, sanguine suo effuso, pauimentum sui Cœnobij cruentarunt, subscribentes fidem pro qua patiebantur purpureo liquore victimæ Deo gratissimæ, iacuerunt, quas perfidi illi mactarunt. E corporibus illis immobiles erectæ, quibus structura monasterij S. Petri à Cardegna fortius fulciretur, & pulchrius atque erat assurgeret. Hinc decus Vniuersali Ecclesiæ, Hispanicæ præsertim, totique ordini Benedictino, cuius professores erant, & ornamentum insigne conciliatum. Zafa monasterium S. Petri à Cardegna obsidet. Iustus & Pastor pueri martyres. CC. monachi trucidantur.

III. DISCEDENTE exercitu, fideles circumuicini, continuo accurrerunt, vt viderent, quid Barbari illi, intra monasterium sancti Petri admisissent: reperiunt ipsum demolitum, & sanctos martyres simul in claustro iacentes, diuersis vulneribus confossos, quos accipientes in illa eadem claustri parte, qua fuêre occisi, eadem etiam sepulti. Lapis ingens impositus, ne temporum vnquam iniuria tantæ rei posset memoriam abolere. Deliberatione, maturoque consilio habito Inscriptionem hanc addendam curauêre, prout hodie extat. Sepeliuntur à fidelibus.

ERA DCC. LXXII. IV. F. VIII. ID. AV. ADLISA. EST. KARADIGNA. ET. INTERFECTI SVNT IBI. PER. REGEM ZAPHAM. CC. MONACHI. DE. GREGE. DOMINI. IN. DIE. SANCTORVM. MARTYRVM. IVSTI. ET. PASTORIS.

VITA BEATI ALBERTI DE MONTE DREPANO CARMELITÆ, AVTHORE, NI FALLOR, IOHANNE MARIA POLITIANO. AN. 1250.

Is enim scripsit beati viri vitam, sed MS. codex eius nomen non habebat: id quod sæpè non sine dolore videmus in eiusmodi libris. Scripsit vero etiam Baptista Mantuanus Vitam eius Carmine Sapphico. Stylum simplicem mutauit Fr. Laurentius Surius in gratiam Lectoris.

I. EA tempestate, qua serenissimus Rex Petrus regnũ Cataloniæ & Siciliæ obtinuit, fuit benedictus quidam, nobili stirpe progenitus, dictus Adalbatibas, quæ est præclara apud Siculos familia. Duxit vero vxorem Iohannam, generis nobilitate ipsi non imparem, in Castro montis Drepani oriundam: apud quem montem est monasterium fratrum Ordinis beatissimæ matris Dei, qui Carmelitæ vocantur. Dicitur autem Drepanense monasterium. Porro istorum coniugum erat coram Deo vita integra & mores inculpati. Cumque in matrimonio pariter annos ferme sex & viginti exegissent, nec prolem vllam procreassent, tandem communicato inter se consilio, beatissimæ Mariæ virgini votum mente syncera nuncuparunt, si ipsa pro solita humanitate & benignitate sua eis prolem impetraret masculinam, eam se ipsius Ordini perpetuo consecraturos. Eo voto facto, in ieiunia, preces, eleemosynas incumbunt, vt dicta factis confirment. Nec verò multi præterière dies, & præpotens Deus annuens votis illorum, Iohannæ præstitit, vt è suo marito se sentiret grauidam. Porro Benedictus vir eius, vidit in somnis cereum mirifice radiantem, è suo coniugis vtero prodeuntem: nec dissimilis visio eius coniugi oblata fuit: mutuoque quid vidissent, sibi indicârunt, flexis genibus gratias agentes Deo & sanctissimæ Virgini. dixitque postea Iohanna: Si ea, quæ videre nobis licuit, suum habitura sunt effectum, magnus erit profecto hic puer coram Domino. Vbi deinde partus aduenit tempus filium peperit, cui sacri baptismatis fonte abluto, Alberti nomen imposuit, non sine instinctu diuino, cum apud Siculos hactenus vix quisquam ita esset appellatus. AVGV. 7. Votum parentum Alberti. Voti illius effectus.

II. POSTQVAM autem nonnihil creuit puer, liberalium artium studiis est admotus. Ille verò sancti spiritus gratia ornatus, literis bene eruditus, & optimis moribus instructus, parentibus charus, ciuibus acceptus & amabilis fuit. Iam annum octauum attigerat, & quidam præcipuæ nobilitatis viri, eum poscebant sponsum addici puellæ cuidam, quæ regio stemmate nata videretur, Pater eius, illorum tandem flexus precibus, rem ad vxorem Ad studia literarum admouetur puer Alberti.

 refert,

Religio matris eius

refert, putans eam non alienam fore ab eius rei consensu. At illa posteaquam audiuit maritum talia dicentem, valde obstupescens, ait ad eum: Miror prudentiam tuam vel in animum inducere potuisse, vt ea proponeres, quæ fieri nefas sit. An vero iam prorsus immemor es benignissimi Creatoris tui, qui nos tanto voluit afficere beneficio, intercedente pro nobis sacrosancta Virgine Maria? An non danda nobis opera est, vt Deo & sanctissimæ matri eius persoluamus id, quod polliciti sumus? Albertus filius noster non fœminæ, sed Deo coniungendus est, & sacræ religioni copulandus est. His audiris, pater Benedictus, diuino permotus timore, obticuit, nec vllam voluit eius rei deinceps facere mentionem. Non debet autem mirum videri Lectori, quod diximus, Albertum puerum tenellum, sponsum à quibusdam expetitum. Eiusmodi enim matrimonium, per verba de futuro contractum esset, quod apud eius regionis nobiles frequens est.

Sponsalia cum verbis de futuro matrimonio.

II. PORRO mater Iohanna beatum puerum Albertum in cubiculum acciuit, & omnia ei exposuit, tum de conceptione eius, tum de visionibus parentum: simul etiam indicans, quid Domino promisissent. Ille verò cum verba matris probe cepisset, humiliter ei respondit: Ego, mater, non sum mei iuris, sed parentum meorum iugo salutari me sentio contineri. Quid igitur, mea mater, me vis facere? mundo ne seruire, & temporariis perfungi honoribus, vel potius amare Christum, & illi in sacra religione perpetuum exhibere famulatum, vt possim æterna apud illum vita frui? quod quidem vos illi promisistis. Respondit Iohanna mater: Equidem, mi fili, votum, quod nuncupauimus, nolim esse irritum: immo vero toto pectore oratum te velim, vt quod polliciti sumus, exequamur, & dicta factis compensemus. Ait illi Albertus puer: Faciam, mea mater, quod hortaris. Cumque pater venisset domum, & cum vxore ad mensam accumberet, coram illis dixit puer Albertus: Non comedam, nisi mihi bene precemini. Tum illi pio animi affectu dixerunt: Benedicat tibi Deus, & dirigat gressus tuos. Ea percepta Benedictione parentum suorum, obiit ad monasterium Drepanense fratrum Carmelitici instituti, à castro montis Drepani ad duo distans milliaria. Quò cũ peruenisset, petiit sibi donari habitum eius instituti, optans illic apud fratres commorari. At Prior siue præfectus cœnobij, iis pueri sermonibus acceptis, non sine multa admiratione, quod non nesciret generis eius nobilitatem, noluit eum in fratrum sodalitatem admittere. Itaque pius Puer ad parentum ædes mœstus se recepit. Nocte proxima, cum parentes eius sopori se dedissent, beatissima Virgo eis apparuit, seuereque eos obiurgans, minitabunda dixit: Vos id quod mihi polliciti estis, non redditis, & rem alienam apud vos detinetis. Filius vester è vestra quidem carne genitus est, sed mihi voto perpetuo obligatus. Quod si vos illum famulum meum mihi non reddideritis, breui morte fœdissima vos extinctos sentietis. Ex his nimio illi terrore consternati, expergiscuntur: confestim ad monasterium illud properant, Priori & fratribus, quid viderint & audierint, exponunt: filium votiuum vltro illis exhibent, orant vt intra paucos dies habitu monastico induatur.

Attende prudens & humile pueri responsum.

Puerulus petit monasterium.

Si quid voueristi Deo, ne moreris reddere.

III. IS dies postquam aduenit, puta quo vestes erat monasticas accepturus Albertus, nobiles omnes ad tam pium spectaculum confluunt, sanctus puer Albertus ex more sanctum habitum induit: vestes suas, quibus hactenus vsus erat, propriis manibus pauperibus elargitur, vitam mox viuere incipit sanctissimam. Id vero cernens antiquus hostis, arte veteratoria eum à salubri proposito nititur reuocare, in ipsis primis conuersionis initiis, pœnitentiæ studiis incumbentem & precibus inhærentem, sub elegantissimæ mulieris forma aggreditur, & quandam vultu mentientis pietatem, non sine gemitu ita compellat: Me miseram, quidnam factura sum tui amore vsque adeo occupata, sed tuo consortio destituta, cum ego nihil optarem magis, quam te habere maritum? Sed quæso te, ne me tam illustrem & speciosam puellam deseras: nec tibi fas est tam vili & abiecto vti habitu, cum sis nobilis; plane redeundum est ad sæculum. Ego tam decora & amabilis, præcipuæ nobilitatis stirpe progenita, opibus & copiis huius mundi, in quibus est multa vitæ securitas & felicitas, egregiè abundo & affluo. Quid igitur in his sordibus perpetuò decreuisti permanere, cum certum sit, non posse te hoc asperum & acerbum vitæ genus, tantumque pondus proferre? Oro & obsecro, iuuenis formosissime, quem ego præ omnibus vnice diligo, redi ad paternos lares, iungere mihi legibus matrimonij, & omnibus bonis mecum perfruere. Sentiens Christi seruus à satana eas proficisci suggestiones & persuasiones, signo sanctæ Crucis se communiens, ita ait: Abi serpens tortuose in flammas tuas, meque missum facito. Non enim vera hæc est, quam præ te fers, hominis effigies, sed maledicta est commentitia species tua. Ad has serui Dei voces ille satan euanuit, nec quicquam mali ex ea visione Albertus perpessus est.

Induit monachi vestes, & suas dat pauperibus.

Diaboli fallacia.

Signo sanctæ crucis fugat dæmonem.

VI. INDE anno absoluto, palam se monastica professione obligauit, quam animo iam tum fecerat, quando habitum religiosum suscepit. Fuit porrò vita eius valde seuera & aspera, insignis patientia, multaque de se virtutis exempla præbebat. Feriis secundis, quartis & sextis, egregio cilicio carnem domabat suam, eam assiduis ieiuniis macerabat, in palmitibus, nudo corpori admotis, cubabat, rudi panno degebat corpus, vestes viles ferre non erubescebat. A vino abstinens, aquæ potum illi præferebat, nè vinum blandè ingrediens, luxuriæ fomenta suppeditaret. Sextis feriis pani suo absynthium immiscuit, & vestibus asperis vexabat carnem, ne quas illi aduersus spiritum delectationes parturiret. Ocium semper fugit, in bona opera perpetuò intentus, vt eum malignus hostis semper bonis rebus occupatum inueniret. Castitatis fuit perquam studiosus, obedientiæ sanctæ constanter & integrè addictus. Paupertati & humilitate facilè omnes superabat, doctrinam ecclesiasticam moribus ornatissimis illustrabat. Omne patrimonium suum in pauperes fratres distribuit. Diuina quoque perfusus sapientia, intrinsecus semper cælestibus fruebatur delectationibus. Infideles Iudæos concionum suarum radiis mirifice illustrabat, nec rarò ex illis ad Christi religionem quosdam tradu it.

Profitetur palam monachatum.

Asperitas vitæ eius.

Multos sua concione conuertit Iudæos

V. Vt verò perfectius opera diuina exequeretur, diem naturalem, hunc in modum distribuebat: A prima noctis hora vsque ad tertiam, vacabat precibus. Inde corpori nonnihil somni indulgens, post somnum reuertebatur ad exercitia, quibus caro castigaretur. Postea ad matutinas preces persoluendas se conferebat, Deumque cum lachrymis orans, ad ortum auroræ, ibat ad offerendum sacrificium. His absolutis, vt esset ad eiusmodi pietatis officia & exercitia aptior atque paratior, à Tertiis vsque ad Vespertinas preces, quippiam suis manibus operabatur. Porrò Horariis siue Canonicis precibus studiosissimè expletis, ad consueta pœnitentiæ studia se conferebat: quæ quidem tam præclara in eo extitêre, vt etiam miraculorum gloria à patre luminum meruerit cohonestari. Porrò ad sacerdotium promouendus cum esset, testabatur se inuitum illo initiari. Non enim fas est, inquit, vt indignus tantum mysterium administret populo, nec ego me talem reperio, qui possim pro dignitate isthuc exequi ministerium. Verumenimuerò nihil moti Patres id genus sermonibus eius, compulerunt eum proficisci Messanam, vbi sacerdotii munus cum multa humilitate & deuotione suscepit: moxque in eadem vrbe haud vulgari admirationi digna miracula per eum Dominus perpetrauit.

Exercitia eius.

Inuitus initiatur sacerdotio.

VI. QVODAM enim Dominico die, viro Dei media nocte coram altari in ecclesia feruenter orante, lampadis luce templum illustrante, satan illic adfuit, eum volens à sancto opere auocare. Legebat enim tum Psalterium, & ad

ad eum vsq; Psalmum peruenerat, cuius initium est, Eripe me de inimicis meis Deus meus. Cernens autem impurus dæmon sancti viri perseuerantiam, conabatur lampadem coram illo extinguere, vt terrore fractus, à cœpto pœnitentiæ labore resiliret. Sed vbi eum vir Dei conspicatus est iuxta lampadem adstare, mox ei adfuit virtus diuina, nec passa est quicquam inde molestiæ ei accidere, lampademq; ex dęmonis impulsu cadẽtem ita seruauit illæsam, vt nec luminis, nec olei vllam faceret iacturam. Accidit hoc sub illustrissimo Cataloniæ & Siciliæ rege Iacobo, qui Petro successerat.

Psal. 58.

Lãpas à dæmone euersa, nihil detrimenti accipit.

VIII. Circa annum salutis millesimum ducentesimum & octogesimum Fridericus Dux, nomine Iacobi Regis, quem iam diximus, administrabat Siciliæ regnum. Qui anno Christi millesimo ducentesimo octogesimo sexto, aut circiter, in Regem coronatus est. Eius tempore Robertus Rex Neapolitanus Messanam Siciliæ vrbem fortissima pressit obsidione, eo consilio, vt & eam ciuitatem & totum Siciliæ regnum sibi subiugaret. Interim dira fames vexabat vrbem, nec videbatur vllo humano consilio quenquam illi posse mederi. Tum Rex eam iussit flammis exuri, ne in hostis potestatem veniret. Ipse vero fugam meditabatur in castra Cataloniæ & Castiliæ. Itaque conuenêre ciues frequentes, multique nobiles & satrapæ, homines doctissimi, nec pauci comites & barones, bellicæ rei peritissimi. Ij omnes gemebant, & dicebant, melius esse sperare in Domino, quam sperare in principibus, quandoquidem non solet Deus in se sperantes relinquere: visumque est eis, vt ad virum Dei Albertum accederent, rogarent eum, vt præpotenti Deo & sanctissimæ matri eius Preces adhiberet pro populo & ciuitate Messana. Itum est ergo ad eum, & cum esset occupatus offerendo sacrificio, obnixe eum deprecabantur, vt eis apud Dominum ferret opem, sicque dicebant: Iam fame intolerabili perimus, serue Dei, itaque ne desis nobis præsidiis tuis, ad quæ confugimus. Ora pro nobis clementissimum Deum & eius virgineam matrem, vt in tantis periculis nos ab hostibus tueantur, & fame pressos releuent, nec vlciscantur nos propter peccata nostra. Has illorum voces & gemitus vt audiuit vir Dei, inter sacrificandum lachrymatus est, & flexis humiliter genibus, sic orauit: Domine Deus vniuersorum, qui non auertis faciem tuam ab illis, qui toto animo & pectore tibi confidunt: respice de excelso cælorum habitaculo super populum hunc tuum ad te clamantem, & effunde in illum misericordiam tuam. Pasce fame laborantes, qui olim in eremo manna pauisti esurientes. Extende brachium dexterum, & protege hanc ciuitatem, vt non modo non diffidat de te, sed certò confidat, sine tuo consilio non posse ipsam saluam consistere: sciatque non in multa exercitus copia spem collocandam, sed in tuo nomine. Seccurre Domine miseris, iuua eos, qui pusillo sunt animo, ne lætetur satan perditione tot animarum. Hac oratione completa, mox ingens extitit tronitruum, vnde vox instar tubæ audita est, ita dicens: Exaudiuit Deus preces tuas. Hanc vocem non sine multa admiratione omnes audiêrunt, mirificeque exhilarati, dixêre: Tibi Domine gratias agimus, qui meritis huius sanctissimi patris nostri Alberti admisisti clamores populi tui. Simul autem in vrbis portu visæ sunt tres triremes onustæ, licet hostes vndique & portum & vrbem obsiderent. Eæ triremes virtute & beneficio diuino in ciuitatem penetrârunt, atque ex iis annona & commeatus in oppidum nocte, cunctis lætantibus, importatus est, & pro cuiusque necessitate distributus. Deinde vero nusquam conspectæ sunt illæ triremes: neq; earum patroni cuiquam noti erant. Creditum est à multis, earum gubernatores fuisse Angelos Dei. His vero animaduersis, Rex Siciliæ tanto miraculo non immerito obstupefactus, cum satellitibus suis & populo ad sanctum virum accessit, eique ait: Tibi sancte Patris sanctis meritis nos hodie liberatos esse. Gratiis actis, cum eius manum essent exosculati, læti abiêrunt. Creuit indè apud populum opinio sanctitatis eius, sentiebantque non posse deinceps ab hostibus vrbem propter eius merita expugnari.

Messana obsidetur à Roberto rege Neap.

Exod. 16.

Quam fuerit efficax eius oratio cælitus declaratur.

Magno miraculo annona Messanensibus importatur

IX. Per id tempus quidam monachus è cœnobio sancti Saluatoris apud Messanam, apostemate in gutture adeo premebatur, vt medici omnes spem salutis omnem, haud secus atq; extincto, præciderent & auferrent. Vt audiuit autem, Messanæ esse virum Dei Albertum, misit quosdam è Fratribus, qui rogarent, vt ad ipsum in tam præsenti periculo constitutum venire non graueretur. Abiêrunt illi, & cum ad eum peruenissent, ea, quam par erat, reuerentia illi præstita, dixerunt: Frater noster apostematis molestia misere afflictus, orat vt ipsum velis inuisere, & tuis precibus malum, medicorum omnium artem & operam eludens, profligare. Misericordia permotus vir Dei, iuit cum illis, & intrans in cubiculum ægroti, ait: Non debuisti ad me mittere, frater charissime, qui infirmus sum & peccatis obnoxius. Sed quando tamen & salus & morbus diuino parent imperio, bono animo esto, & spem tuam in Deo repone. Deinde cum illum Crucis signo consignasset, eius apprehensa dextera, ait: Confidis, frater, in Domino Iesu & piissima matre eius? Plane, inquit ille, confido, & tuæ sanctitati me commendo incurabili morbo oppressum. Quæ cũ ab illo dicta essent, mox apostematis rupti per os saniem teterrimam reiecit, & pristinæ saluti restitutus est. Ea res sanctitatem beati viri vbiq; diuulgauit.

Sancti Dei se vilissimos semper reputant peccatores.

Signo Crucis sanat apostema exitiale.

X. Perlatum quandoq; est ad virum Dei, quandam nobilem matronam habere filiam, à dæmone vexatam. Tũ ille ingemiscens, Et quanam, inquit, authoritate hoc facere ausus es impure satan? Statim è fratribus quidam indicauit matronæ illi, virum Dei Albertum adesse. Illa cum ingenti charitatis feruore dixit ad hominem Dei: Spero tuis sãctis meritis diuinitus mihi consolationem adfuturam. Vnica filia mea, diabolica infestatione miserè fatigatur. Quæso vt eam inuisere digneris. Tum vir pius commiseratione affectus, ingreditur ad puellam, eamq; salutans, dicit: Pax tecum impressoq; frõnti eius Crucis signo, ab illa in dextera maxilla percutitur. Ille nihil motus, dixit: Præbe mihi alteram, pater omnium superborum. At malus dæmõ sancti viri humilitate pudefactus, atq; eius meritis enetuatus, ait: Hei mihi, quantum crucior sanctis meritis tuis, præsentiam tuam ferre non sustinens. Respondit vir Dei: Ille, qui te creauit, & propter scelus tuum è cælis te exturbauit, ex hac nobili puella te compellat exire. Iis autem auditis, puella contremuit, dixitq; vir Dei: Egredere è corpore puellæ, Christi nomini consecrato. Et cum rursus eam Cruce signasset, & aqua benedicta aspersisset, diabolus magno quodam instar tonitrui excitato sono, cum ignominia recessit: sensitq; se puella rectè habere, & tum Deo, tum sancto viro cum gaudio & lachrymis gratias egit. Eius miraculi rumor, ad proceres & prælatos regni allatus est.

Eius humilitatem & patientiam dęmon non sustinet.

Crucis signo & aqua sacrata pellit dęmonẽ.

XI. Iuvencula quædam Drepani in partu laborabat diebus sex, idque tanto cum periculo, vt iam ceu morti propinqua, à medicis relinqueretur. Aderat illic vir Dei, quem fœminæ illius mater, licet immodico consternata animi dolore, tamen in Domino confidens, adiunctis sibi cognatis & propinquis, lachrymabunda rogauit, vt filiæ tam desperatè laboranti præsentiam suam, priusquam è corpore abiret, non negaret, addens eam diu illum videre peroptasse. Ait ad eam vir beatus: Vbinam habitas? Illa respondit: Quorsum attinet sciscitari, vbi sint ædes meæ? Veni, quæso, & vide. Abiit igitur cum illa, adiuncto sibi puero suo: venienque ad ædes, vbi illa decumbebat, dixit: Pax tecum. Illa vero, quod iam sensuum vsu destituta esset, nihil respondit. Tum vir sanctus digitum suum eius oculo apponens, appellauit eam nomine suo, ita dicens: Margareta, cur adeo doloribus occuparis, vt mihi non respondeas? Profer sermonem, vt matri consolationem adferas. His dictis, ventrem eius oleo vnxit, dicens: Sanette Dominus noster Iesus Christus ob merita sanctissimæ matris suæ: & sicut illa absq; damno virginitatis concepit, & sine dolore peperit: sic tu absque vllo mortis periculo edas hanc prolem Domino consecrandam. Dixit, & fœmina

Sanat oleo partu periclitantem.

ad se rediens, exclamauit: Adiuua me amice Dei: simulq; puellam enixa est in primis speciosam, quam postea Domino dedicauit.

*fort. octogesimo quinto: nam teste Baronio in notis obijt ann 1292.

ANNO Domini millesimo ducentesimo * nonagesimoquinto, vir Dei erat in terra sancta, vbi Iudæus quidam crebro vexabatur morbo comitiali. Adductus vero est à parẽtibus ad seruum Christi Albertum: qui ait ad eos: Ecquid vultis? Responderunt illi: Vt filius noster nobis incolumis restituatur: Ait vir Dei: Si vultis credere in Dominum nostrum Iesum Christum, & matrem eius virginem fuisse & in partu & post partum, & cætera, quæ ad fidei symbolum pertinent, fiet quod petitis. Illi responderunt: Si in nomine Iesu Christi filio nostro reddideris sanitatem, credemus; & eum, quem prædicas, verum Deum confitebimur. Tum vir Dei, edito sanctæ Crucis signo in hominem comitialem hæc verba pronunciauit. Expellat à te Christus morbos omnes, si vera sunt, quæ ego de illo prædico. Vix ea dixerat, & euestigiò homo coram omnibus curatus est integerrime, nec vnquam deinceps illo se sensit morbo infestari. Id vbi vidêre parentes eius, sacrum baptisma cum illo à viro Dei perceperunt, & admodum religiose vixerunt. Filius vero secutus est virum beatum, & cum vitam vixisset cum primis piam, in Domino tandem feliciter obdormiuit. XII.

Sanat Iudæum comitialẽ, & cum parentibus eum baptizat.

EODEM anno cum vir sanctus proficisceretur Agrigentum, flumen quoddam transmisit, quod vulgo Platanum vocant. Vidit autem iuxta fluuium quosdam Iudæos transeuntes. Erat autem iter angustum, quippe inter montes excelsos. Indæis ergo iter agentibus, & viro Dei ab altera fluminis parte ambulante, subito aqua excrescit vltra modum, arreptosque Iudæos cogit natare. Illi cernentes in tam præsens se coniectos discrimen, ad virum beatum, de quo iam auditione acceperant, magnis vocibus clamant: Adiuua nos domine virtute Christi tui. Respondit ille: Si in eius nomine baptizari vultis, & toto pectore cupitis effici Christiani, salus vobis præsto erit: Tum illi: Nos, inquiunt, credimus illis, quæ tu prædicas de Christo Nazareno, cupimusque baptizari. Id illis dicentibus, vir Dei super aquas ambulat, ad eosq; peruenies, in ipso flumine baptizat eos. Interim cedebant aquæ, & illis diuisis, vir sanctus Iudæos baptismo iam expiatos, absq; vllo detrimento ex illo periculo in terram eduxit. Qui cum ad suos reuertissent, omnia, quę in via ipsis accidissent, narrauerunt Episcopo cum multa exultatione, virum Dei tum apud illum, tum apud alios laude & prædicatione efferentes. XIII.

Ambulat super aquas & mirabiliter seruat Iudæos, & conuertit.

Visitat suã prouinciã.

EO tempore, quo vir beatus egit Prouincialem Siciliæ, quandoque voluit visitare prouinciam suam. Solebat autem cum scipione ingredi, & socium habebat, qui ferret vas fictile, in quo erat panis & aqua, vnde in itinere sustentabantur. Accidit autem quodam tempore illis iter facientibus, & iam ad monasterium quoddã appropinquantibus, vt socij eius negligentia vas illud in terram caderet, & in multas particulas frangeretur. Ea re valde consternatus frater ille, non audebat ad virum Dei propius accedere. Id spiritu cognoscens vir sanctus, vocat illum ad se, rogat cur solito tardius, & remotius sequatur, & quid habeat, vnde tã mœstus sit. Ille rem omnem tremebundus exponit: iubeq; vir beatus, vt particulas omnes contriti vasis ad se apportet. Abit ille, vt vas adferat: & eccè cernit illud suæ integritati restitutum & aqua plenum. Itaq; incredibili affectus gaudio, fert illud ad virum Dei, & porro cum illo cœptum iter conficit. XIV.

Vas fractũ redintegratur.

ALIO tempore cum vir sanctus quoddam sui instituti & prouinciæ monasterium visitaret, & quandoque precandi causa cum fratribus esset in Choro, spiritu didicit, quendam fratrem multa erga sacratissimam Christi matrem Mariam animi pietate & deuotione feruere. Sed ei inuidens tortuosus coluber diabolus, ab ea deuotione eum retraxit, animumque eius, cuiusdam fœminæ amore inflammauit. Ille vero se sentiens animo saucium, postposuit pristinam deuotionem, & secum statuit cum ea fœmina suam explere libidinem. Itaque quodam die loquitur cum ea, aperit illi voluntatem suam, illa se promptam & paratam offert. Hæc vero non latebant virum Dei. Clam igitur ad locum secretum eum vocat, explicat ei omnia, quæ cum muliere perpetrare deliberasset. Tum ille à sancto viro veniam petit, & illo pro eo orante priorem erga Christi matrem virgineam sibi sensit restitutam deuotionem. XV.

Fratrem lapsum diabolica fraude, ad pristinũ statum reuocat.

VOLEBAT vir Dei hominum fugere frequentiam alicubi delitere. Itaque iter ingressus est Messanam versus, vbi est Episcopi sedes, atque apud illam in quoddam tugurium sese abdidit orationis & deuotionis causa. Vbi cum dies aliquot mansisset, & mortis suæ tempus aduentare cognouisset, graui correptus morbo, rogauit Dominum, vt ipsum ad se euocare dignaretur. Vtebatur autem hac precandi formula: Si proprio filio tuo non suam, sed tuam mandasti facere voluntatem non mea, Domine, sed tua voluntas fiat. Ita ergo ille in orandi feruore positus, & quasi mentis ecstasim patiens, audiuit vocem eiusmodi: Anima tua in sanctorum Confessorum consortium admitetur, gaudiis perpetuo duraturis fruitura. Quanuis ergo magna esset antea vsus precandi assiduitate, at nunc porro diutius in ea perseuerauit. Legebat propheratum oracula, diuina in eis mysteria contemplans, dulceque illi erat cum sanctissima Dei matre miscere colloquia. Certiens autem prope adesse extremum vitæ suæ diem, acciuit ad se Fratres, & exemplo sanctorum patrum mitissima voce eos compellans, Cupio, inquit, dissolui, & esse cum Christo: addidit que tanquam vaticinans: Hoc ipso die spiritus meus è carnis ergastulo liberabitur, & ad Dominum, qui creauit eum, dirigetur. Eodem autem temporis puncto mecum pariter emigrabit soror mea. Quæ quidem aberat à loco, in quo tum erat vir sanctus, ad ducenta & sexaginta, compertumque est postea, de eius obitu vera Albertum prædixisse. Deinde orante illo & grauiter laborante, Fratres apud illum vigilabant, & precibus suis animam eius Deo commendabant. Sub horam autem vespertinam sentiens imminere corporis dissolutionem, vir sanctus in genua se submittit, & coram Fratribus sic orat: Domine Iesu Christe, qui cuncta creasti, & omnia pro tua voluntate disposuisti, conseruasque ea sapientia & prouidentia tua, conserua animam meam ineffabili misericordia tua: tuere illam ab hoste maligno, & perduc eam in consortium electorum tuorum. Deinde legit Psalmum: Deus, in nomine tuo saluum me fac: cui adiunxit Psalmum, In te Domine speraui. Illo absoluto, cum dixisset semel orationem Dominicam, & bis Angelicam salutationem, iterum repetiit Psalmum, In te Domine speraui. Inde ad extrema tendens, sublatis in cælum oculis, animam suam Deo & beatissimæ Matri eius commendauit, eorum implorans opem: & paulo post alta voce dixit: In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Quibus dictis, à Fratribus anima eius instar * nebulæ candidissimæ visa est vno volatu ex ore illius recta in cælos contendere. Corpus eius præclaro cilicio indutum, in terra relictum est. Ad eius obitum campana, quam ille fieri curarat, per se ipsam nullo mouente, insonuit, & odor suauissimus, omnia vincens aromata, ab eius corpore manauit, adstantes omnes mirifice afficiens. Quamobrem etiam omne mortalium genus, non modo Christiani, sed etiam Iudæi, tantæ rei admiratione permoti, ad illud confluebant. XVI.

Latitat in tugurio quodam, vt possit vacare Deo.

Prædicit suũ & sororis suę obitum.

Psal. 53.

Psal. 30.

Migrat ad Dominum Anno 1292.

*Columbæ, legendum arbitror.

Campana edit sonum nullo mouente

Miracula ad corporis eius contactum.

Nota de vestibus eius.

POSTQVAM autem Fridericus Dux illustrissimus, frater Iacobi Regis Cataloniæ, de eius decessu certior factus est, cum nobilibus suis venit ad funus, tantique patroni & aduocati orbitate omnes mœrebant & flebant. Quotquot vero illic aderant, sacrum corpus contingere nitebantur, exibat enim de illo virtus, & sanabat multos. Vestes eius, causa deuotionis ab omnibus lacerabantur & diripiebantur, singulis particulam aliquam inde sibi vendicare cupientibus, quod multa admiranda per eas Deus efficiat ob merita sancti viri. Cum que exequiæ celebrarentur, nobilis matrona Renetia de Pallatiis, præ multa deuotione orans ad corpus eius, à capite abstulit eam partem, quam almutium vocant, accurateq; custodiuit. Quidam enim imponẽtes illud capitibus suis, omni oeu-

XVII.

lorum morbo liberantur. Iussit verò Dux Fridericus, vt literati omnes ad ipsum venirent in quibus fuit etiam Episcopus Messanensis Vindericus, & alius quidam Episcopus, compluresque diuersorum ordinum. Venit autem Rex Siciliæ ad Episcopos & alios: simulque omnes adunati, cum communē suum pro tanti viri amissione dolorem testati essent, inter se consultabant, quid faciendum esset. Tum vero Archiepiscopus, sano vsus consilio, triduanum indixit ieiunium omnibus, & vt interim precibus & eleemosynis darent operam, & Missarum offerrentur sacrificia in omnibus Ecclesiis, vt Deus in seruo suo dignaretur sua declarare miracula, id quod re ipsa ita factum est. Nam cum corpus beati viri summa populi deuotione in mediam maiorem ædem deportaretur, & exequiarum Missæ celebrandæ essent, odor longè suauissimus è corpore diffundebatur, cunctis non mediocriter id admirantibus. Multi enim morbidi è odore sanabātur, ita vt corpus illud, quoddam sanctitatis receptaculum à turbis omnibus pro certo haberetur. Odor suauissimus ex eius corpore multos sanat.

XVIII. INTERIM lis orta est Cleri & populi de Missa celebranda, Cleto dicente, defunctorum Missam dicendam esse: Populo contra affirmante, de sancto celebrandum esse sacrificium. Consulebant autem, qui de Clero erant, Ius Pontificium: populus verò ad preces se conferebat. Tandem Archiepiscopus mandauit, vt diuinum expectaretur consilium omnesq; Deum obsecrarent, vt indicaret ipsis, quomodo vellet honorari & ornari sanctum suum. Cunctis igitur in preces incumbentibus, subito apparuēre in aëre duo pueri, albis amicti stolis, iisque auro intextis, dicebantque excelsa voce cantandum esse, Os iusti meditabitur sapientiam. Et his dictis, mox ab omnium oculis ablati sunt. Tum verò tam insigni conspecto miraculo, Archiepiscopus & Rex cæterique omnes statuēre, Officium Confessoris anteponendum esse officio defunctorum. Celebrata est igitur solenniter Missa Confessoris à Clero vniuerso. Ea finita, sub horam nonam corpus ea, qua par erat, deuotione sepulturæ mandārunt. Deinde Rex & alij omnes id planè decreuēre, beatum virum catalogo Sanctorum ab Apostolica Sede inferendum, idq; opera & impensis regni. Ad eius enim sepulchrum properant etiam ex longinquis partibus ægri, claudi, cæci, leprosi, paralytici, & intrà paucos dies curantur. Modus autem curationis, eiusmodi est: Postquam ad viri Dei tumulum tribus aut quatuor diebus ieiuniis & precibus vacarunt, & beati viri patrocinia imploraruntmedia nocte lux splendidissima illos ambiuit, in cuius medio cernebatur vir Dei Albertus candida veste indutus, itaq; eis vigilantibus ad sepulcrum ipsius integram reformabat sanitatem. Tum illi voce magna laudabant præpotentem Deum, qui talem potestatem & gratiam tribuit fideli seruo suo. Idq; vbi rescitit Dux, itemq; Prælati & populus omnis, maiori erga eum deuotione affecti sunt, vsq; in hodiernum diem coruscantibus miraculis in laudem & gloriam Dei, qui est mirabilis in sanctis suis. Obdormiuit autem in Domino vir Dei Albertus anno à partu Virginis millesimo ducentesimo nonagesimo secundo, 7. Idus Augusti. Diuinitus iubetur Clerus pro illo tanquam Confessore cantare Missam. Multi ægri ad sepulchrum eius curantur. *Psalm. 67.*

XIX. EODEM anno innumera hominum turba in regno Siciliæ ad arma cucurrit propter bellum illic enatū. Cumq; vbiq; alij aduersum alios confluerent, multi & nobiles & ignobiles eam castri partem, quam Rex beato Alberto & fratribus dederat, vi occuparunt, & equos suos in templo, vbi humatum erat beati viri corpus, collocārunt. Id cum illi ad dies aliquot facerent, & cum equis suis & exirent & redirent, equi subito extincti sunt, & milites variis correpti morbis, ita vt pauci euaderent. Quidam verò ex iis, qui fugerant, ira incensi, cum suis equis per Ecclesiæ habitacula discurrebant, & beati viri arca, in qua corpus eius conditum erat, cecidit in imum sepulchri. Inde verò extractis arcæ illius partibus, & sancti viri corpore detecto, visum est illud in genua procumbere, tanquam à Domino vindictam petens. Eadem autem hora omnes illi horrenda peste extincti sunt. Id alij, qui foris erant, conspicati, nunquam deinceps illic habitare ausi sunt. Fratres verò ex eo loco recedentes, corpus absportarunt in eū locū, vbi nunc manet. Prior enim locus parum opportunus erat. Tandem tamen communicato inter se cōsilio, partem inferiorem sacri corporis Messanæ reliquerunt, reliqua ad cœnobium Drepanense translata. Nota diuinam vltionem in prophanantes loci sacri. Transfertur sacrum corpus eius.

XX. PVER quidam, orto incendio, in medias flammas cadens, Sancte Alberte, inquit, adiuua me, simul etiam beatissimam Dei matrem inuocans. Exiuit ergo ab igne expers ignis, aitq; se beatissimæ Virginis & sancti Alberti meritis flammas non sensisse. Porro largas eleemosynas pro facultate sua Ordini præstitit. Puer ab incendio liberatur.

XXI. SACERDOS quidam audiens Priorem quendam pro concione dicentem, Albertum sanctum esse, stimulante inuidia, coram populo exclamauit: Tu verò turpiter mentiris, & falsa atq; commentitia sunt, quæ loqueris. Non est enim sanctus ille Albertus, quem tu dicis. Eodem momento viscera & intestina omnia maligni hominis, cunctis adspectantibus in eius genua prolapsa sunt. Accitus autē Chirurgus, ait ad eum: Non mea opera, sed sancti Alberti ope, si credere voles, liberaberis. Iis auditis, sacerdos coram multis lachrymabūdus dixit summo animi cum dolore: O beate Alberte, falsum ego locutus sum, tuæq; sanctitati per mendacium obtrectaui. Itaq; propter blasphemiam meam merito hæc patior. Sed si me sanaueris, ieiunabo illo die, qui præcedit diem obitus tui: psumq; diem, quo è vita abiisti, festo habebo. Proximo die Sole illucescente, sentit sacerdos adesse sibi beatum Albertum, & corpus suum oleo perungere. Mox surgit sanus, properat ad monasterium, ostendit omnibus quid esset consecutus beneficij, & deinceps quod promiserat, præstare non omisit. Pœna sanctum virum blasphemia infectantis. Vide vim voti.

XXII. QVÆDAM nobilis matrona tribus annis morbum passa immedicabilem in vbere, tandem beato Alberto votum nuncupauit, se in illius honorem curatuam effici imaginem argenteam, & tres pauperes fratres vestituā. Nocte proxima in somnis audit sanctum Albertum ceu medicum sibi dicentē Si vis sana fieri, mamillā S. Alberti oleo perunge. Surgit illa, confert se in sacellum beati viri, fusa prece oleo lampadis inungit mamillam, audit sacrificium de S. Alberto, domum repetens, in ipsa via itineris comitibus ostendit mamillam sanissimam, multos & gaudio & admiratione afficit. Oleo Lampadis sacelli sancti viri mulier sanatur.

XXIII. FRATRIBVS monasterij, ob populi deuotionem, beati Alberti commemorationem facientibus, quidam Clerici, malo dæmone instigante, voluēre nocte sequenti imaginem eius abolere & perdere. Iam illis euntibus, paralyticus quidam, quem morbus annis duodecim lecto affixerat, media nocte, quod esset Ecclesiæ vicinus, audit tumultum, dicit vxori vt surgat & inuestiget, quid rei sit: audiens ex ea collectos malos homines, qui velint sancti Alberti imaginem abolere, ait: Vtinam sanus essem, vt possem isthuc impedire, additque: Alberte beate, libera me, stabo que promissis meis, omnesque facultates meas cultus tui augmentandi causa expendam. His dictis, obdormit, videtque sanctum Albertum tanquam effigiem parieti affixam, manuque tenentem virgam inprimis luculentam, eaque ipsum tangentem, & dicentem: Sanet te omnipotens Deus. Mox euigilat æger, sentit se incolumem, magno animo progreditur hominibus malignis obuiam, aitque illis: Opera Dei vos conuenit facere, non satanæ. Illi scisciantur quis sit, & qua ratione morbo, omnem medicinam respuente, liberatus sit. Refert ordine omnia, magno illi timore correpti, resipiscunt, laudantque Deum in sancto suo. Primum tum in S. Alberti honorem sacellum conditum est. Sanatur paralyticus.

XXIV. IN castro Drepanensi quidam taxillarum lusu omnem rem suam perdidit tanto animi dolore, vt pariter à fide deficeret ad desperationem. Ecce venit ad locum, vbi erant imagines beatissimæ Virginis & S. Alberti. Eas intuens, dicit ad imaginem S. Alberti: Toties inuocaui te, & non me audisti in necessitatibus meis. Quid igitur causæ est, vt te sanctum prædicem, cum nulla ratione me potueris iuuare? Absit, vt posthac pro sancto te habeam. Tu quoque,

Nota insigne miraculum in sacris imaginibus.

Maria, quæ Mater gratiæ dicaris, pias aures tuas occlusisti ad preces meas. Inde arrepto gladio, vtramq; imaginem secat, & confestim ex ambabus distillat sanguis bene multus in terram. Vidit id quidam puer, sublataq; voce clamat in sacrilegum. Ille audito clamore exit è templo, sed repente horrendo existente tonitru fulminis ictu totus in pulueres ad fores ecclesiæ redigitur. Reliqua miracula breuitatis studio omisimus.

AN. 350. *VITA ET MARTYRIVM S. DONATI EPISCOPI ET HILARINI MONACHI, PER ADONEM IN MARTYROLOGIO.*

AVGV.7.

En habes hic ordine Subdiaconatus, & paulo post etiam Lectoratus.

APVD Tusciam ciuitate Aretio, natale sancti Donati Episcopi & martyris: Qui nutritus à S. Pigmenio presbytero in titulo beati pastoris eruditus est non solum in diuinis, verumetiam in humanis literis sufficientissime. Cum quo & Iulianus creuit: & sub diaconus ordinatus, reiecto postmodum gradu inutilis factus, ad Imperium adspirauit. Quo tempore beatum Pigmenium Romæ in custodia mancipauit, & sanctos patrem & matrem Donati gladio occidit. Donatus vero lector fuga petiit ciuitatem Aretium, & habitauit cum Hilarino gloriosissimo monacho, seruiens Deo continuis orationibus & ieiuniis. I.

FACTVMQVE est vt mulier nomine Syranna gentilis, capta oculis, corde vero cæca, cum vnico filio suo * Herculiano nomine, cellam B. Hilarini, cum quo beatus vir habitabat, requireret. Quam [b] in fide Christi instructam, ad beatum Satyrum Episcopum Hilarinus & Donatus perduxerunt. Qui vt fidem ipsius accepit, gratias Deo agens, indixit ei ieiunium, & vt humiliaretur in cilicio & cinere, & sic deinde catechizauit eam, & baptizauit, tam ipsam, quam filium eius. Et mox [c] aperti sunt oculi Syrannæ, cœpitq; clamare: Verè Deus Christus est, qui illuminauit oculos meos. Quod factum audiens * Ampronianus, non multò pòst attulit filium suum dæmoniacum ad B. Donatum. Quo orante simul cum Satyro Episcopo & Hilarino, expulsus dæmon puerum sanum reliquit.

* *Herculeo.* non placet id Baronio in notis ad Martyrhoe die.

* *Apronianus.* b Catechisinus ex consuetudine Ecclesiæ semper Baptismum præcedit. c Cæca & dæmoniacus curantur.

Mortua mulier ad interrogata respondet.

SED & non longo tempore pòst vir quidam Eustasius rector Tusciæ & exactor fisci, dum occupatus alibi teneretur, superuenientibus hostibus, vxor ipsius Euphrosyna pecuniam fisci abscondit, & paucis diebus succedentibus, absente adhuc viro, defuncta est. Redeiens autem postmodum vir eius, inuenit vxorem suam mortuam, & pecuniam fisci sibi celari. Qua de re non parum tristis, simul pro requisita pecunia, cum etiam principes curiæ supplicia ipsi meditarentur, fugiens idem Eustasius, venit ad B. Satyrum & Donatum, & indicauit eis anxietatem animi sui. Stans itaque Donatus super sepulchrum vxoris ipsius, magna voce clamauit: Euphrosyna, per Christum crucifixum te coniuro, vt dicas nobis, quid factum sit de pecunia fisci, quia vir tuus pro ea ab exactoribus valde affligitur. Quæ mox de sepulchro respondit: In ingressu domus suffossa latet pecunia, quam quæritis. Recepta est igitur pecunia, liberato Eustasio ab impositione calumniæ. II.

Ecce quã vetusta sit Missæ celebratio.

VERVM recepto beato Satyro cum patribus suis, eius loco sacerdotium B. Donatus suscepit. Cumque die quadam Missam celebrâsset populo, & de corpore Christi ac sanguine ipsius populus venerabiliter recrearetur, diaconus quidam nomine Antimus, tradebat sacrum sanguinem Christi, qui subito paganorum impulsu cecidit, & sacrum calicem comminuit. Vnde valde tristis tam ipse, quam populus Christi efficitur. Cuius tristitiam Dominus per B. Donatum ilico releuauit. Nam collecta sunt fragmenta Dominici calicis, & beato viro allata. Quæ flens ille suscipiens, oratione facta, vas in pristinam formam restaurauit. Quo signo perculsi pagani, simul cum Christianis Deitatem Christi confessi sunt, ac circiter septuaginta nouem animæ in Christum credentes per baptismum saluatæ sunt. Multis ergò signis Dominus glorificans sanctum suum, ad coronam martyrij prouexit. III.

B. Donatus oratione calicem cõfractum restaurat.

Corpus sancti cum veneratione sepultum est.

DENIQVE tentus tempore Iuliani Imperatoris à Quadratiano Augustali, simul & cum eo Hilarinus vir Dei, iubetur idolis sacrificare. Cui fideliter reluctanti, iussit Quadratianus os lapidibus contundi: Hilarinum verò monachum in conspectu eius tam diu fustibus cædi, donec spiritum emitteret. Deinde B. Donatum in custodia recludi. Vbi cum innumera miracula Dominus per seruum suum operaretur, misit Quadratianus qui gladio eum percuteret, vij. Idus Augusti. Cuius corpus Christiani iuxta ciuitatem cum veneratione sepeliêrunt. Martyris verè Hilarini ossa in Hostia ciuitate tumulata seruantur.

AN. 380. *DE S. VICTRICIO EPISCOPO ROTHOMAGENSI, EX EPISTOLA S. PAVLINI EPISCOPI NOLANI, QVAM is scripsit ad illum.*

AVGV.7

Psal. 134. *Esai.* 9. *Matth.* 4.

NOTVM nobis fecit Titius, tuus charissimus frater & fidelis minister in Domino, non quidem te magis, quam in te Deũ prædicans, quanta Dominus per te lumina in obscuris ante regionibus accendisset: qui educens nubes ab extremo terræ, te quoque in lucem populi sui de extimo orbis eduxit, & clarum fulgur in pluuiam vberem fecit. Sicut terra Zabulon quondam & Nephthalim, via maris trans Iordanem Galileæ, & qui sedebant in regione vmbræ mortis, lucem viderunt magnam: ita & nunc in terra Morinorum, situ orbis extrema, quam barbaris fluctibus fremens tundit Oceanus, gentium populi remotarum, qui sedebant in latebris, via maris arenosa, extra Iordanem, antequam pinguescerent fines deserti, in ea orta sibi per tuam sanctitatem à Domino luce gaudẽtes, corda aspera Christo intrãte posuerunt: vbi quondam deserta syluarum ac litorum patiter * in tota aduenæ barbaria, aut latrones incolæ frequentabant, nunc venerabiles & Angelici sanctorũ chori, vrbes, oppida, insulas, siluas, ecclesiis & monasteriis plebe numerosis, pace consona celebrant. Quod quanquam totius Galliæ populis & vbique gentium Christus operetur, qui totum orbem circumit, quærens dignos se, & per nationes in animas sanctas se transfert, & in viis directionis ostendit se hilariter, & omni prouidentia occurrit amatoribus suis: tamen in remotissimo Neruici litoris tractu, quem tenui antehac spiritu fides veritatis afflauerat, te potissimum in vas electionis excerpsit, in te prima refulsit, clarius inualuit, ardentius & propius apparuit: te, in quo sanctificaret illic nomen suum, & per cuius nomen etiam Solis ab occasu in omnem terram sonus eius exiret, assumpsit. I.

* *for. in totum aduenæ barbari. Sap.* 7.

Vrbes sacratis locis nobiles.

DENIQVE nunc Rothomagum, & vicinis ante regionibus tenui nomine peruulgatum, in longinquis etiam prouinciis nominari venerabiliter audimus, & inter vrbes sacratis locis nobiles cum diuina laude numerari haud immerito, cum totã illic, qualis in oriente memoratur Hierusalem, faciem, Apostolorum quoq; præsentia, meritum tuæ sanctitatis adduxerit: qui peregrinam memoriis suis vrbem, affectu sanctorum spirituum, & effectu operum diuinorum, sedibus suis comparant, qui in te ipsum aptissimum sibi diuersorium repererunt. Iuuat videlicet amicos Dei & principes populi veri Israël, id est, populi appropinquantis sibi in ea vrbe remorari & cooperari tibi, in qua cum Angelis sanctis continua diebus ac noctibus Christi Domini prædicatione mulcentur: in qua, illis per deuotissima fidelium corda famulorum plurimæ virtutes amicæ, gratam requiem & familiare metantur hospitium: vbi quotidiano sapienter psallentium per frequentes Ecclesias & monasteria secreta concentu, castissimis II.

Frequentes iam olim Rothomagi ecclesiæ & monasteria.